

Älvkarleby
kommun

Planeringsstrategi för Älvkarleby kommuns översiktsplanering 2024

2024 05 31

Antagen av: Kommunfullmäktige, 2024-06-19, § 49

Handläggare/författare: Sofie Åberg, kommunarkitekt

Foto: Alla foton, fotograf Joel Ericsson. Förutom bild på sid 2, Sofie Åberg.

Innehåll

INLEDNING	1
<i>Bakgrund</i>	1
<i>Planeringsstrategi enligt PBL</i>	1
<i>Läsanvisning</i>	2
DEL 1 – ETT SCENARIO	3
DEL 2 – NUVARANDE ÖP AKTUALITET	6
INRIKTNING FÖR DET FORTSATT ÖVERSIKTSPLANEARBETET.....	6
LÄNSSTYRELSENS GRANSKNINGSYTTRANDE.....	6
ÖVERSIKTSPLANENS STRATEGISKA UTBYGGNADINRIKTNING.....	6
DEL 3 – NYA FÖRUTSÄTTNINGAR OCH UNDERLAG	8
RIKSINTRESSEN.....	8
<i>Kommunikationer</i>	8
<i>Yrkesfiske</i>	8
LAGÄNDRINGAR MED MERA.....	8
<i>Plan- och bygglagen</i>	8
<i>Barnkonventionen</i>	9
<i>Lagen om bostadsförsörjning</i>	9
<i>Lagen om allmänna vattentjänster och dricksvattendirektiv</i>	9
<i>Vattenmyndigheternas åtgärdsprogram</i>	10
<i>Klimatlag</i>	10
NATIONELLA OCH REGIONALA MÅL, PLANER OCH PROGRAM.....	10
<i>Gestaltad livsmiljö</i>	10
<i>Energiförsörjning</i>	10
<i>Klimat</i>	11
<i>Agenda 2030</i>	11
<i>Miljömålen</i>	11
.....	12
<i>Ekosystemtjänster</i>	12
<i>Jordbruksmark</i>	12
MELLANKOMMUNALA OCH REGIONALA INTRESSEN.....	13
<i>Regional utvecklingsstrategi 2030</i>	13
<i>Länsplan för regional transportinfrastruktur, år 2022-2033</i>	14
KOMMUNALA STRATEGIER, POLICYS OCH ANDRA STYRDOKUMENT.....	16
DEL 4 – FOKUSOMRÅDEN	18
TEMATISKA FOKUSOMRÅDEN.....	18
<i>Förnya omvärldsanalysen</i>	18
<i>Förstärk berättelsen om vart Älvkarleby kommun</i>	18
<i>strävar</i>	18
<i>Uppdatera gällande översiktsplans prioriteringar</i>	18
<i>Markpolitik</i>	19
<i>Hållbarhets- och miljömål</i>	19
<i>Master</i>	20
GEOGRAFISKA FOKUSOMRÅDEN.....	20
<i>Utbyggnadsområden komplettering</i>	20
<i>Lis-områden komplettering</i>	20
<i>Industrimark</i>	21
<i>Skutskärs hamn</i>	21

<i>Vägreservat Skutskärs hamn - E4</i>	21
<i>Skolor, förskolor och dylikt</i>	22
<i>Energiförsörjning</i>	22
<i>Klimat</i>	23
<i>Strategi för miljö kvalitetsnormer (MKN) för vatten</i>	25
<i>Försvarets riksintresse i Marma</i>	25
<i>Självförsörjning</i>	26
BILAGA: REVIDERING AV ÖVERSIKTSPLAN 2050 – PROJEKTDIREKTIVET	28
KÄLLOR OCH UNDERLAG	32

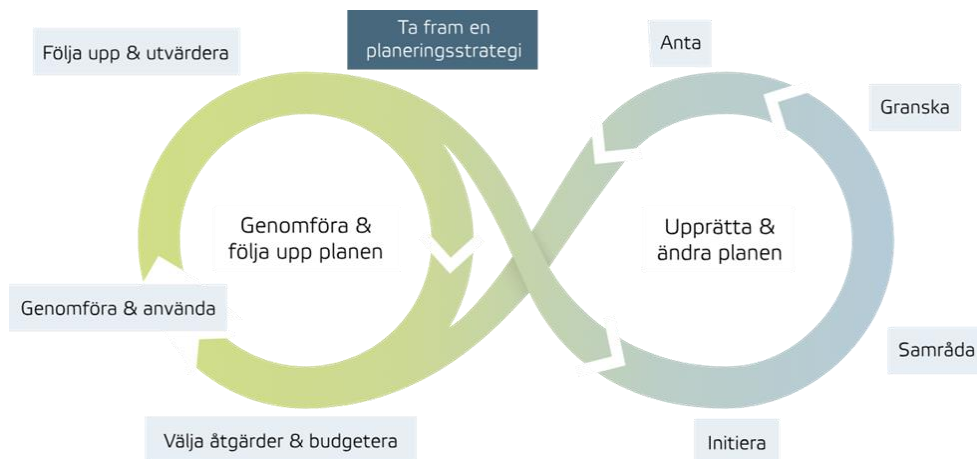

Inledning

BAKGRUND

Översiktsplanen är ett av kommunens viktigaste styr- och strategidokument som visar hur mark och vatten ska användas och hur hänsyn till allmänna intressen ska tas. Sammantaget speglar planen en politisk viljeinriktning för kommunen.

En aktuell översiktsplan är viktigt som stöd för efterföljande planering och beslut. Den anger riktlinjer för detaljplaner och bygglov samt vägleder i handläggning av miljöfrågor. Det används även av andra myndigheter i myndighetsutövning som berör kommunen. Aktualiteten är viktig för att statlig planering ska kunna ske i samklang med kommunens ställningstagande, till exempel vid planering av ny infrastruktur och energiförsörjning.

PLANERINGSSTRATEGI ENLIGT PBL

1 april 2020 ändrades 3 kap i plan- och bygglagen. Syftet med ändringen är att översiktsplaneringen ska bedrivas kontinuerligt, vara framåtsyftande och att översiktsplanen ska hållas aktuell. Planeringsstrategin blir nu det centrala nya verktyget i processen med översiktlig planering. Den ska antas senast 24 månader efter ordinarie val.

Om kommunen inte antar en planeringsstrategi eller en ny översiktsplan senast 11 september 2024 anses gällande översiktsplan vara inaktuell. Detta innebär bland annat längre detaljplaneprocesser eftersom korta planförfaranden inte kan användas.

I arbetet med planeringsstrategin ska kommunen ta ställning till ändrade planeringsförutsättningar av betydelse för översiktsplanens aktualitet, och göra en bedömning om gällande plan är aktuell. Samt redovisa underlag som är viktigt för kommande översiktsplaneprocess. Denna planeringsstrategi utgår också från ett antal beslutade, i samhällsbyggnadsnämnden, fokusområden för revidering av "Översiktsplan 2050". Planen antogs år 2020.

LÄSANVISNING

Denna strategi förmedlar underlag och nya förutsättningar för kommunens översiktliga planering.

I DEL 1 tecknas ett långsiktigt scenario upp.

I DEL 2 behandlas gällande översiktsplans aktualitet och en inriktning för fortsatt planarbete.

I DEL 3 presenteras nya underlag och förutsättningar. De har bäring för översiktsplanen inom flera områden och en del även mer specifikt mot fokusområden som presenteras i DEL 4.

DEL 4 behandlar fokusområden som är beslutade av SBN. Dessa områden ska behandlas i en revidering av översiktsplanen.

DEL 1 – ETT SCENARIO

Älvkarleby är en kommun som har ett mycket strategiskt läge mellan Gävle kommun i norr och Uppsala kommun i söder. I förlängningen finns goda förbindelser med hela Mälardalsregionen. Något som utmärkt sig alltmer senaste decennierna när tåg dubbelspåret gett effekt. Detta medför en ökad inflyttning till kommunen när priset på bostäder fortfarande är billigare än i storstadsområden. Och möjligheterna finns för arbetspendling till en stor arbetsmarknadsregion.

I planeringsstrategin för Uppsala kommun tecknas följande scenario upp:

”Klimatförändringarna blir alltmer tydliga och klimatomställning och klimatanpassning får ökad betydelse. På miljöområdet i övrigt ökar exempelvis fokus på artskyddade arter och att förebygga avfall och få cirkularitet i materialanvändningen.

Som ett av svaren på miljö- och klimatfrågorna elektrifieras samhället nu i snabb takt. Det svenska energisystemet förändras och el kommer att bli den huvudsakliga energibäraren i många nya sammanhang och sektorer. Tillgången till el är avgörande för bland annat näringslivsutvecklingen och elektrifiering av transportsystemet. Samtidigt har det funnits en kapacitetsbrist i södra Sverige inklusive Uppsalaregionen. Denna bedöms successivt kunna avhjälpas med pågående och planerade åtgärder i bland annat kraftöverföringssystemen, förstärkning av incitamentssystem för effektivisering och effektutjämning samt lokal energiproduktion och -lagring. Efterfrågan på utrymme för solcellsparker ökar först men kan stanna av då mer effektiva energislag introduceras.

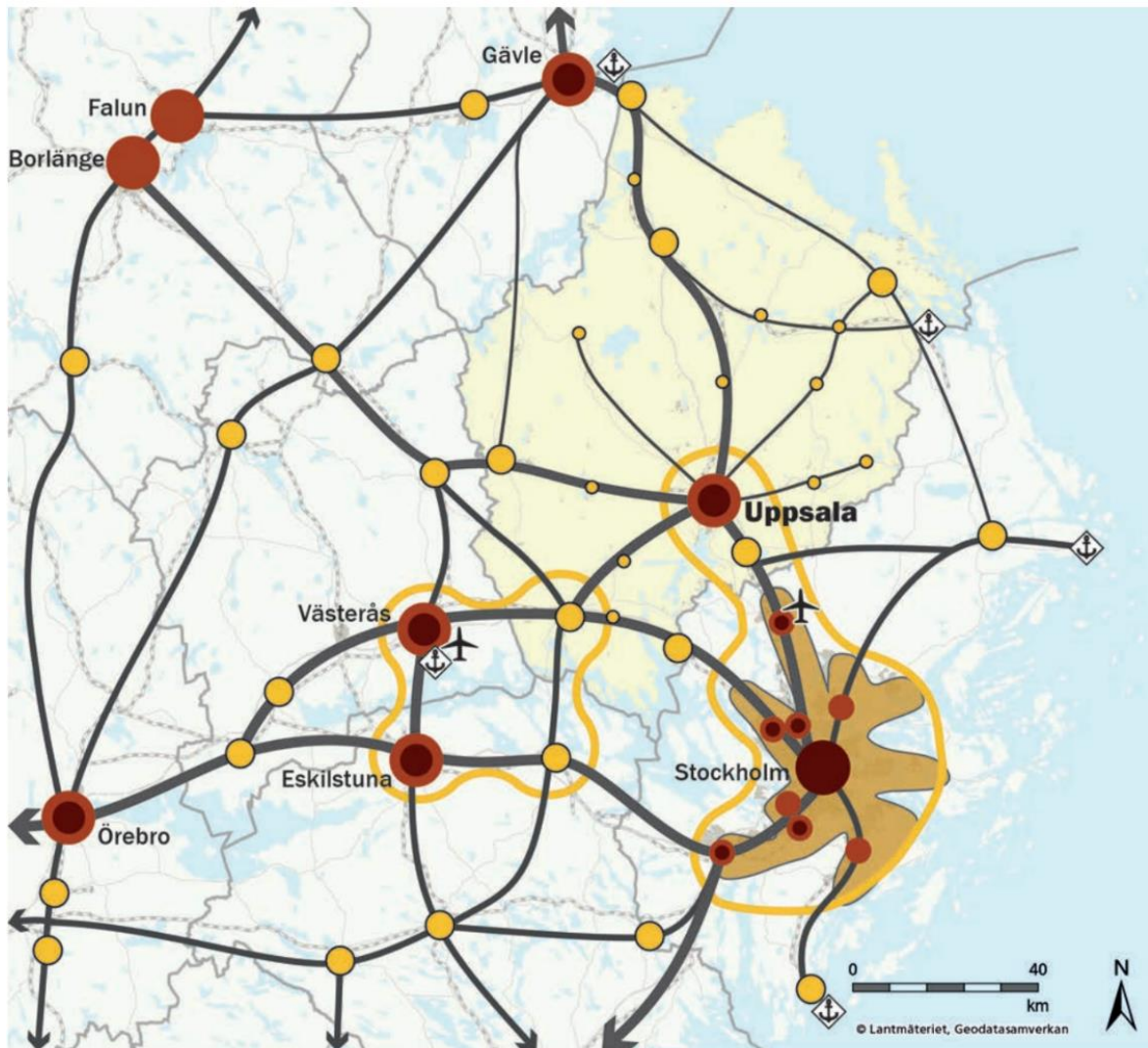
I spåren av pandemin, ökande spänningar och krig i världen och i Sveriges närområde samt allt snabbare digitalisering kan följa förändrade behov och beteenden hos hushåll och verksamheter som påverkar efterfrågan på ny bebyggelse, verksamhetsmark, transporter, servicefunktioner, närhet till natur med mera. Spänningarna i världen sätter också fokus på beredskaps- och totalförsvarsperspektiv i den fysiska samhällsplaneringen. Exempelvis kan Försvarmaktens behov av expansion komma att påverka planeringsförutsättningarna.

Såväl nationellt som lokalt påkallar också segregation och polarisering mellan grupper och allt våldsammare gängkriminalitet ett än starkare fokus på trygghetsskapande och integrerande fysisk planering.

Meningsskiljaktigheter om samhällsbyggandet i kommunen har ökat, vilket understryker behovet av dialog och delaktighet i planeringsprocesserna.

Omväxlande konjunkturväxlingar, ränteuppgångar och svagare kronkurser ”har påverkat inte minst byggandet och innebär sannolikt att bostadsbristen tilltar, med risk för ökad trångboddhet som följd. Ett mer permanent förändrat ränteläge kan påverka villkoren för byggandet också på längre sikt.”

Bilden kommer ifrån: [Regional utvecklingsstrategi i Region Uppsala:](#)

Älvkarleby
kommun

SAMRÅDSHANDLING

Översiktsplan för Älvkarleby kommun år 2050

DEL 2 – NUVARANDE ÖP AKTUALITET

Inriktning för det fortsatta översiktsplanarbetet

Det är angeläget att en revidering av ”Översiktsplan 2050” görs, och ett beslut har tagits i SBN i mars om att revidera översiktsplanen.

Hållbarhetsutmaningar och hastigheten i samhällsutvecklingen motiverar detta. Även riktlinjer, ställningstaganden och mål i översiktsplanen ska ses över, då de delvis är inaktuella och vissa kan behöva genomgå till exempel nya överenskommelser för att kunna förverkligas.

Samhällsbyggnadsnämndens beslutade projektdirektiv behandlar också fokusområden som är angelägna att arbeta med. En sammanfattning av direktivet finns sist i denna strategi som bilaga.

Denna planeringsstrategi blir ett komplement till det beslutade projektdirektivet och innebär också en bedömning av fortsatt översiktsplanarbete. Slutsatsen av det här arbetet är att det finns en hel del nytt planeringsunderlag, nya förutsättningar för den fysiska planering samt fokusområden som behöver arbetas vidare med i översiktlig planering.

Varvid en revidering fortfarande är motiverad.

En reviderad översiktsplan bedöms kunna antas av kommunfullmäktige år 2026 innan nästa kommunalpolitiska val.

Länsstyrelsens granskningsyttrande

Länsstyrelsen lämnade ett granskningsyttrande till gällande översiktsplan och myndigheten anser fortfarande att detta är aktuellt, förutom hänvisningar till viss äldre lagstiftning och vissa andra omvärldsfaktorer. Yttrandet knyts till den gällande översiktsplanen, ska ingå som en del av den, och ska beaktas i efterföljande processer med översiktsplanen som grund. Det finns passager i yttrandet som kan utgöra hinder vid genomförandet av ÖP och nyttjandet av den. Dessa hinder bör ses över i revideringen. Inte minst för att möjliggöra en effektiv detaljplanering, möjliggöra en bra grund för bygglovgivning och ett effektivt miljöarbete.

Översiktsplanens strategiska utbyggnadsinriktning

Den huvudsakliga långsiktiga utbyggnadsinriktningen ska fortfarande vara att nyttja markområdets närhet till kollektivtrafik. Detta är ett led i öka kollektivtrafiknyttjandet och möjliggöra för samhällsmedborgare att nå regionala arbetsmarknader. Det kan också stärka handelsförutsättningar och ge kommunen konkurrenskraft.

Ett antal strategiskt viktiga grönstråk är också utsedda planen och bör bevaras.

DEL 3 – NYA FÖRUTSÄTTNINGAR OCH UNDERLAG

Riksintressen

KOMMUNIKATIONER

Efter det att gällande ÖP vann laga kraft så har förändringar skett i riksintressen vad gäller kommunikationer: Väg 76 och väg 291 är inte längre riksintressen.

En farled som berör kommunen, mellan Gävle och Skutskär, har blivit riksintresse för kommunikationer under 2022. Farleden går till Skutskärs hamn.

YRKESFISKE

I Älvkarleby kommun så har ett nytt riksintresseområde tillkommit under 2019: Finngrundens bankar.

Lagändringar med mera

PLAN- OCH BYGGLAGEN

Den 1 april 2020 förändrades flera delar av 3 kapitlet om *översiktsplan*. Med lagändringarna har många paragrafer fått nytt innehåll eller formulerats om. Boverket har gjort en sammanställning över lagändringarna som finns att läsa på PBL kunskapsbanken.

Några ändringar som trädde i kraft 1 april 2020

- I översiktsplanen ska kommunen redovisa de förhållanden som med hänsyn till de allmänna intressena i 2 kap. PBL kan ha en väsentlig betydelse för beslut om hur mark- och vattenområden ska användas och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras.
- Det infördes ett krav på att grunddragen i översiktsplanen ska redovisas på en karta för hela kommunen. Detta gäller först när kommunen tar fram en ny plan eller senast år 2026.
- Översiktsplanen kan ha en annan detaljeringsgrad för viss del av kommunen.
- Planens väsentliga konsekvenser ska redovisas i översiktsplanen.
- Under samrådet ska kommunen endast redovisa de planeringsunderlag som har betydelse för bedömningen av förslaget.

- Länsstyrelserna ska ge råd om tillämpningen av bestämmelserna i PBL, om det behövs ur allmän synpunkt.
- Granskning ersätter utställning av översiktsplaneförslaget.
- Det införs ett förtydligande av vad länsstyrelsen ska yttra sig om i granskningen.
- Krav på planeringsstrategi.
- Länsstyrelserna ska lämna ett underlag till kommunen inför framtagandet av planeringsstrategin, någon gång under den andra halvan av tiden mellan två ordinarie val.

BARNKONVENTIONEN

1 januari 2020 blev *barnkonventionen* svensk lag. Detta förstärker barnrätten vid tillämpningen av andra lagar, exempelvis plan- och bygglagen (PBL). Barns intressen ingår i princip i alla de intressen som anges i 2 kap. PBL och även i en del andra bestämmelser i PBL.

LAGEN OM BOSTADSFÖRSÖRJNING

Lagen om bostadsförsörjning ändrades i oktober 2022. Nu ska kommunen analysera bostadsbehov som inte tillgodoses på den lokala bostadsmarknaden. Samt planera för bostadsförsörjning genom riktlinjer som ska antas av kommunfullmäktige varje mandatperiod. Riktlinjerna för bostadsförsörjning ska vara vägledande i arbetet med översiktsplanen när det gäller att främja bostadsbebyggande och utveckla bostadsbeståndet. Älvkarleby kommun har en bostadsförsörjningsplan som processas politiskt just nu.

LAGEN OM ALLMÄNNA VATTENTJÄNSTER OCH DRICKSVATTENDIREKTIV

Ett nytt *dricksvattendirektiv* är antaget och SOU-rapporten 2021:81 föreslår hur det ska genomföras i svensk lagstiftning från och med år 2023.

Direktivet innebär en övergång till riskbaserad dricksvattensäkerhet som omfattar hela kedjan från avrinningsområde, uttag, beredning, lagring och distribution. Hänsyn måste tas till tillrinningsområden vid planering.

Länsstyrelsens har beslutat om en regional vattenförsörjningsplan år 2021.

Den ger en sammanhållen bild över vattenresurser och vattenförsörjningen i länet, och ska vara ett stöd för kommunerna i arbetet med vatten- och avloppsfrågor.

Därtill ändras *lagen om allmänna vattentjänster* med krav på att en kommunal vattentjänstplan ska tas fram. Särskild hänsyn ska tas till förutsättningarna att tillgodose behovet av vattentjänst genom enskild anläggning som kan godtas med hänsyn till människors hälsa och miljön. En sådan plan är under framtagande i Gästrike Vattens regi.

VATTENMYNDIGHETERNAS ÅTGÄRDSPROGRAM

Älvkarleby kommun återfinns i två vattendistrikt: Norra Östersjön och Bottenhavet, som förvaltas av två vattenmyndigheter (länsstyrelser). *Vattenmyndigheterna* riktar lagmässiga åtgärdskrav mot kommuner och statliga myndigheter med syfte att förbättra vattenkvaliteter för sjöar, hav och vattendrag. Gällande åtgärdsprogram sträcker sig mellan åren 2022-2027. Åtgärderna ska genomföras utifrån satta miljö kvalitetsnormer i ett avrinningsperspektiv.

KLIMATLAG

En ny europeisk *klimatlag* om ett klimatneutralt Europa senast 2050 har införts under 2021. Enligt Sveriges klimatmål ska Sverige senast år 2045 inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären, för att därefter uppnå negativa utsläpp. Utsläppen från inrikes transporter, förutom inrikesflyg, ska minska med minst 70 procent senast år 2030 jämfört med 2010.

Nationella och regionala mål, planer och program

Sedan gällande översiktsplan antogs har nya underlag avseende statliga och mellankommunala intressen tillkommit.

GESTALTAD LIVSMILJÖ

Riksdagen antog 2018 ett övergripande mål för gestaltad livsmiljö:
”Arkitektur, form och design ska bidra till ett hållbart, jämlikt och mindre segregerat samhälle med omsorgsfullt gestaltade livsmiljöer, där alla ges goda förutsättningar att påverka utvecklingen av den gemensamma miljön.”
”Kommunerna har genom sitt kommunala planeringsansvar en avgörande och betydande roll i gestaltandet och förvaltandet av landets livsmiljöer.”
Ett gestaltningsprogram för Skutskärs centrum antogs 2023 och kan utgöra en fördjupad del i kommande översiktsplan.

ENERGIFÖRSÖRJNING

Riksdagen har beslutat om energipolitiska mål kopplade till 2030 och 2040:

– Sverige ska år 2030 ha 50 procent effektivare energianvändning jämfört med 2005. Målet uttrycks i termer av tillförd energi i relation till bruttonationalprodukten (BNP).

Samtidigt har regeringen i mars 2024 överlämnat en ny energipolitisk inriktningsproposition till riksdagen. Regeringen vill lägga om energipolitiken för att möta ett ökande elbehov på kort, medellång och lång

sikt samt för att säkra en trygg energiförsörjning och effektiv klimatomställning.

Mot bakgrund av Sveriges nationella mål är det viktigt att möjliggöra en effektiv utbyggnad av förnybar energiproduktion genom översiktsplaneringen. Översiktsplanen kan redovisa hur energiförsörjningen ska ske för olika områden, inklusive distribution, och konsekvenser av detta. För att uppnå energi- och klimatmål krävs energieffektivisering, övergång till förnybara källor, hållbar konsumtion, transporteffektivitet, klimatsmart byggande samt förvaltning och renovering av fastigheter. Den *regionala koldioxidbudgeten* kan användas för planeringen.

Översiktsplanering med sitt strategiska helhetsperspektiv på markanvändning, bebyggelse, grönstruktur och infrastruktur är en utmärkt bas för att belysa energifrågans rumsliga dimension och dess koppling till övriga planeringsfrågor.

KLIMAT

För att nå mål om inga klimatutsläpp till år 2045 behöver växthusgaser minska snabbt. Inrikes transporter (i PBL behandlas kollektivtrafik, GC-nät och servicestruktur) måste minska med 7 %.

Av den *regionala energi- och klimatstrategin* för Uppsala län framgår att länet ska ha 100 procent förnyelsebar elproduktion 2040. Dessutom ska länets energianvändning vara 50 procent effektivare 2030 jämfört med 2005.

AGENDA 2030

Agenda 2030 består av 17 globala mål för hållbar utveckling som tagits fram av FN. Flera kan direkt kopplas till översiktsplanering och hållbar utveckling. Mål 11 om hållbara städer kan ses som ett övergripande mål för bebyggelse och fysisk planering. Regeringen har antagit en handlingsplan som beskriver åtgärder för hållbar utveckling inom ramen för Agenda 2030. Hållbara samhällen och goda livsmiljöer ska leda till robusta städer för alla samhällsmedborgare. Se nästa sida om mål som har bäring på kommunen.

MILJÖMÅLEN

Svenska miljömål som beslutats av riksdagen bidrar till ekologiskt uppfyllande av Agenda 2030. Dessa mål följdes senast upp 2020 och nästa hållpunkt är 2030. Som en del i detta har Länsstyrelsen i Uppsala län tagit fram ett regionalt åtgärdsprogram ”Färdplan för ett hållbart län”, och kommunen har avtalat om hållbarhetsmål med myndigheten inom ramen för det arbetet. För år 2024 har det avtalats om att kommunen ska arbeta med vattenfrågor. Under 2023 har Älvkarleby kommun arbetat med att bryta ner de globala och nationella målen till lokala miljömål. Ett arbete som ska antas snart och kunna integreras i en ny översiktsplan.

Globala miljömål. De som har grön gräns är sådana mål som har bäring på kommunen.

EKOSYSTEMTJÄNSTER

Senast år 2025 ska Sveriges kommuner integrera ekosystemtjänster i planering, byggande och förvaltning av stadsmiljöer och tätorter. På PBL kunskapsbanken finns vägledningar. Översiktsplanen är det viktigaste instrumentet för att styra mark- och vattenanvändning som främjar ekosystemtjänster.

JORDBRUKSMARK

Jordbruksmark är ett allmänt intresse enligt miljöbalken som är av stor betydelse att bevara för livsmedels-, foder- och energiförsörjning i landet. Enligt jordbruksverket minskar arealerna brukningsvärd jordbruksmark lokalt och globalt för varje år. Sveriges jordbruksmark är idag för liten för att kunna försörja vår befolkning.

Länsstyrelsen Uppsala uppdaterade under 2021 den regionala handlingsplanen för livsmedelsstrategin, *Åt Uppsala län*, som bygger på Sveriges livsmedelsstrategi år 2018 – 2030. Den bör användas som ett planeringsunderlag i kommunens översiktsplanering. Länsstyrelsen Uppsala har tagit fram en vägledning om gällande lagstiftning och praxis för jordbruksmark i planering och prövning. I underlaget redovisas ytterligare

vägledande domar för bedömningen av frågan om vad som är att betrakta som brukningsvärd jordbruksmark.

I Planeringskatalogen finns även flera rapporter och vägledningar från Jordbruksverket som kan användas som stöd i arbetet med översiktsplaneringen.

Mellankommunala och regionala intressen

Enligt 2 kap 3 § första stycket PBL ska hänsyn tas till mellankommunala och regionala förhållanden vid planläggning. Detta innebär att kommunen inte bara ska ta hänsyn till förhållandena i angränsande kommuner utan också till behovet av samverkan och samarbete i ett bredare regionalt perspektiv.

Boverket har under 2020 uppdaterat och publicerat ny vägledning om hur planläggning bör ske med hänsyn till mellankommunala och regionala förhållanden.

REGIONAL UTVECKLINGSSTRATEGI 2030

Region Uppsala har ett statligt uppdrag som regionalt utvecklingsansvarig aktör med ansvaret för att ta fram en tillväxtstrategi (RUS). De ingående kommunerna i Uppsala län är delaktiga i framtagandet. Den samlade strategin ska vara en strategi för länets utveckling och ska möjliggöra en långsiktigt hållbar regional samverkan.

RUS är också en länsstrategi för Agenda 2030. Det innebär att den kopplas till de 17 globala hållbarhetsmålen för en globalt hållbar värld, och långsiktiga och prioriterade mål i RUS sammankopplas med dem. Den regionala utvecklingen lägger då grunden för omställningen till ett hållbart samhälle.

Tillväxtstrategin är framtagen för programperioden 2021-2024 och en ny håller på att tas fram. Arbetet måste följas så att revideringen av översiktsplanen kan förhålla sig till den strategin.

Gällande RUS lyfter fram vision till handling kring tre strategiska utvecklingsområden för länet med horisonten år 2030 och bortom.

Utvecklingsområden

- En region för alla
- En hållbart växande region
- En nyskapande region

Utvecklingsområdena bryts ner till mål och dessa är viktigast för kommunens fysiska planering:

- Planera för samhällen som främjar hälsa
- Ett öppet och inkluderande samhälle
- Möjliggöra egen försörjning på en växande arbetsmarknad

- Utveckla en samhällsplanering för hållbart resande
- Utveckla bostadsbestånd i en god bebyggd miljö
- Säkra ett miljömässigt hållbart samhälle
- Hållbar regional livsmedelsförsörjning
- Utveckla och koppla samman företag, akademi och offentliga organisationer

LÄNSPLAN FÖR REGIONAL TRANSPORTINFRASTRUKTUR, ÅR 2022-2033

Länsplanen för transportstruktur, som Region Uppsala tagit fram för åren 2022 till målåret 2033, innehåller medel för att uppnå såväl nationella som regionala mål och strategier. Till det kan nämnas att regionen även tagit fram en regional *cykelstrategi* och kommunen har tillika gjort en lokal som kan integreras i översiktsplanen.

Länsplanen innehåller tio mål fördelade i tre områden som bryts ned till delmål och strategiska inriktningar, se nästa sida:

MÅL

STRATEGISK INRIKTNING

Ett klimatneutralt och transporteffektivt transportsystem

Bidra till att minska utsläppen av växthusgaser från inrikes transporter med 70% till år 2030 (basår 2010, exkluderat inrikesflyg) genom att:

– bidra till att kollektivtrafikens marknadsandel av motoriserade resor fördubblas till 2030 (basår 2006, skattat värde 17 %)

- Öka framkomligheten för kollektivtrafiken
- Öka andelen bytespunkter med pendlarparkering för bil

– bidra till att fördubbla andelen kombinationsresor cykel-kollektivtrafik till år 2030 (basår 2016, 19 %)

- Öka andelen bytespunkter med anslutning till cykelvägnätet och pendlarparkering för cykel

– bidra till att öka cykeltrafikens färdmedelsandel med tio procentenheter till år 2030 (basår 2016, 13 %)

- Öka antal väg-kilometer cykelväg eller väg med cykelbarhet

– bidra till effektiva och hållbara godstransporter till, från, genom och inom länet

- Förbättra framkomligheten och tillgängligheten för hållbara godstransporter i länet

Ett tillgängligt och inkluderande transportsystem

Bidra till ett transportsystem som fungerar för alla

- Öka andelen av länets befolkning utanför tätort som kan nå en pendlarparkering inom 15 km
- Öka andelen av länets befolkning som kan nå en bytespunkt med cykel inom 5 km
- Öka andelen bytespunkter som är tillgänglighetsanpassade
- Skapa attraktiva miljöer vid bytespunkter

Bidra till att öka den regionala, och storregionala, tillgängligheten för hållbara transporter till viktiga målpunkter och att öka tillgången till arbetsplatser och utbildning samt stärka näringslivet genom kompetensförsörjning

- Öka andelen av länets invånare som med kollektivtrafik når Uppsala, Stockholm, Västerås eller Gävle inom 60 minuter med minst 10 dubbelturer per vardagsdygn
- Öka andelen av länets invånare som med kollektivtrafik når sitt eget kommuncentrum inom 30 minuter med minst 10 dubbelturer per vardagsdygn

Bidra till hållbar regional tillväxt

- Stärka det sammanlänkade transportsystemet i länet genom att öka mellankommunal och mellanregional samverkan

Bidra till förbättrade förutsättningar för ökat bostadsbyggande

- Möjliggöra ett hållbart resande till, från och inom nyetablerade och/eller förtätade bostadsområden

Ett hälsofrämjande och trafiksäkert transportsystem

Bidra till främjande av aktiv transport såsom gång och cykel

- Öka framkomligheten och trafiksäkerheten för gång-och cykeltrafik

Bidra till att minska antalet döda och allvarligt skadade i trafiken

- Ökat antal trafiksäkerhetsåtgärder för samtliga trafikslag med fokus på oskyddade trafikanter.

Figur 2: Mål och strategisk inriktning för länsplan 2022–2033 Källa: Region Uppsala

Kommunala strategier, policys och andra styrdokument

Följande dokument är både nya eller fortfarande aktuella underlag och strategier som kan ha bäring på den fysiska planeringen och integreras i revideringen av översiktsplanen.

Gestaltningssprogram för Skutskärs centrum/2023

Handlingsprogram olycksförebyggande arbete i Älvkarleby kommun 2020 – 2023

Lokalförsörjningsplan 2023-2025

Mål- och budgetdokument 2024-2027

Plan för näringsliv och besöksnäring 2023-2027

Skogsbruksplan - Hyggesfritt skogsbruk/2022

Åtgärdsplan för giftfri vardag för förskola och skola

Cykelstrategi för Älvkarleby kommun år 2050

Energistrategi/2015

Tillväxtstrategi/2015

Bilden av Älvkarleby kommun/2018

Riktlinjer för exploateringsavtal/2017

Riktlinjer för exploateringsredovisning/2018

Riktlinjer för markanvisning.

Medborgarlöfte för Älvkarleby kommun/2019

Policy för små avlopp

Skyllpolicy för Älvkarleby kommun

Skolutredning/2024

Kommande: Vattentjänstplan samt Mål och riktlinjer för bostadsförsörjningen

DEL 4 – FOKUSOMRÅDEN

Tematiska fokusområden

FÖRNYA OMVÄRLDSANALYSEN

I en allt snabbare samhällsutveckling är det viktigt att se till hur omvärlden utvecklats, sedan gällande översiktsplan antogs, och anta en framtidssyn.

FÖRSTÄRK BERÄTTELSEN OM VART ÄLVKARLEBY KOMMUNSTRÄVAR

Under tiden ett första samrådsförslag tas fram under hösten 2024 utarbetas en politisk vision för Älvkarleby kommun.

Genom ett samspel där markpolitiken, fysisk planering, bostads- och näringspolitik och den övriga kommunplaneringen utgör komponenterna, kan kommunen bedriva en framgångsrik strategisk planering. Att arbeta med en gestaltad livsmiljö där alla människor får lika goda förutsättningar.

UPPDATERA GÄLLANDE ÖVERSIKTSPLANS PRIORITERINGAR

Översiktsplanen innehåller en hel del mål och riktlinjer som behöver ses över och i vissa fall processas förvaltningsövergripande. Översiktsplanen innehåller också mål för vissa efterföljande arbeten av vikt för den översiktliga planeringen. Se nedan. En översyn bör göras och somliga arbeten är klara att integreras i revideringen.

ÖP-relaterade dokument	Status på arbetet
Va-plan	En vattentjänstplan håller på att tas fram i Gästrike Vattens regi. Den ska vinna laga kraft hösten 2024. Planen ersätter i vissa delar en VA-plan.
Kommunala miljömål	Klar för beslut.
Kommunala riktlinjer för detaljplanekrav.	Klar.
Gestaltningprogram för Skutskärs centrum	Klart.
Fördjupad centrumstrategi	Avstannat arbete.

Gestaltningsprogram för Älvkarleby centrum	Ej påbörjat.
Kommunalt kulturmiljöprogram	Ej påbörjat. Medfinansiering kan sökas och arbetet kan ske i Upplandsmuseets regi.
Kommunal strategi för förnybara drivmedel och elfordon	Finns strategi från 2012. Aktualitet?
Klimatanpassningsplan	Ej påbörjad.
Materialförsörjningsplan	Ej påbörjad.
Handlingsplan för minskad exponering av UV-ljus	Ska vara genomfört till år 2024.
Strategi för ekologisk kompensation	Ska vara genomfört till år 2026.
Skötselplaner för natur och park	Ska vara genomfört till år 2026.
Handlingsplan för grön infrastruktur	Ska vara genomfört till år 2026.
Utreda ESKO-områden	Ska vara genomfört 2030.
Kommunalt naturvårdsprogram	Ska vara genomfört 2030.

MARKPOLITIK

Strategiska markförvärv, och ibland detaljplanering i egen regi, kan innebära att översiktsplanen genomförs vad gäller planerade attraktiva mark- och vattenområden.

HÅLLBARHETS- OCH MILJÖMÅL

Hållbarhetsmål som kommunen avtalat om finns och för år 2024 åtar sig kommunen att genomföra åtgärder ur det regionala åtgärdsprogrammet "Färdplan för ett hållbart län – åtgärder för vatten". Årsvisa mål innehåller viktig information som kan integreras i översiktsplanen långsiktigt.

Kommunen har också brutit ner de internationella Agenda 2030 målen till lokala miljömål som också kan integreras med planen.

Att planera för jämlika och trygga miljöer är också viktiga hållbarhetsmål. Universell planering som utgår från en fysisk planering där man gör rätt från början, så att anpassningar till miljöer inte behöver göras om i efterhand, är en bra utgångspunkt.

MASTER

Bredband/elektronisk kommunikation

2022 antogs en regional strategi för digital infrastruktur 2022-2030. Den innehåller mål för bredbandsuppbyggnad och fokusområden. Utbyggnad av 4G och 5G kräver tätare master. Det krävs därför en god planering för utbyggnad samt tydliga villkor för tillträde till kommunal mark och lokaler. Vid placering av master måste man se till platsens förutsättningar och stads- eller landskapsbilden. Är det möjligt bör radio- och telemaster placeras vid industrier. Det är särskilt viktigt att vara varsam inom kulturhistoriskt bebyggelse. Riktlinjer bör utarbetas.

Geografiska fokusområden

UTBYGGNADSOMRÅDEN KOMPLETTERING

Behov av fler utbyggnadsområden för bostäder kan undersökas i revideringen. Arbetet bör synkas med förslaget till bostadsförsörjningsprogram.

LIS-OMRÅDEN KOMPLETTERING

Revideringen av översiktsplanen kan undersöka möjligheten av fler LIS-områden samtidigt som motiven för de områden som redan setts ut, behöver stärkas, i enlighet med miljöbalken och länsstyrelsens granskningsyttrande över ”Översiktsplan 2050”.

INDUSTRIMARK

Ett översiktsplanerat industriområde har inte gått att detaljplanera med gällande översiktsplan som grund. Alltför många utredningar och ingrepp i den fysiska miljön krävdes. Sammantaget var behoven så stora att plankalkylen blev starkt negativ.

Här följer nytt underlag, från länsstyrelsens underlag, som behöver tas hänsyn till vid industri/verksamhetsplanering:

- ✓ I april 2020 publicerade Boverket en reviderad vägledning om industri- och annat verksamhetsbullen vid planläggning och bygglovsprövning av bostadsbyggnader. Gällande buller från vindkraftverk publicerades en ny vägledning från Naturvårdsverket i slutet av 2020.
- ✓ Kommunen bör redan i den översiktliga planeringen ange generella principer för riskhanteringsprocessen i syfte att tidigt identifiera potentiella intressekonflikter och öka förutsägbarheten för att möjliggöra den utveckling som kommunen önskar.
- ✓ Det bör framgå i översiktsplanen om verksamhetsområden är avsedda för småindustri eller motsvarande eller för tyngre störande industriändamål. Även tillfartsvägar behöver beaktas ur risk- och bullersynpunkt i planeringen.

SKUTSKÄRS HAMN

Hamnarna har en viktig roll för lokal och regional industri och därmed för tillväxt och sysselsättning i kommuner och regioner.

Sett i ett europeiskt perspektiv är det troligt att generell tillväxt ökar efterfrågan på sjöfart.

Historiskt har uppfattningen varit att export främst har skett från låglöneländer till höginkomstländer. Detta håller på att ändras och intresset kan öka också för intraregional sjöfart, inom Europa.

Ytterligare en del som kan påverka är konsekvenserna av en höjd beredskap på grund av risk för krigshandlingar mot Sverige. Hamnarna har en nyckelroll i försörjningskedjor både för import och för export. Då kan det finnas ett behov för hamnarna att ha beredskap för att öka och snabbt ställa om verksamheten.

Med ledning av Trafikverkets utökade uppdrag vad gäller hamnar och en omvärldsanalys, framförallt riktad mot Gävle hamn, kan frågan om allmän hamn i Skutskär belysas.

VÄGRESERVAT SKUTSKÄRS HAMN - E4

Om Skutskärs hamn blir allmän behövs ett markreservat till E4, då omfattande gods och farligt gods kan komma att angöra hamnen.

Satsningar på överflyttning av gods från väg och järnväg till sjöfart kan på ett sätt betraktas som en naturlig del av ett hamnbolags eller ett stuveris naturliga affärsverksamhet, och nationella samordnaren för inrikes sjöfart och närsjöfart nämner att effektiv infrastruktur är viktigt kring hamnar.

Det behövs en ökad samordning mellan den statliga infrastrukturplaneringen och Skutskärs hamns potentiella roll i transportsystemet.

SKOLOR, FÖRSKOLOR OCH DYLIKT

Denna punkt var med i SBN:s beslutade projektdirektiv. Behov finns inte längre att behandla frågan då en ny skolstrategi just antagits som kan integreras i översiktsplanen.

ENERGIFÖRSÖRJNING

Solcellsparker

Det blir allt vanligare med större fristående solcellsanläggningar, så kallade solcellsparker. Fristående solcellsanläggningar kräver normalt inte bygglov, varken inom eller utanför detaljplanerat område. Men om de utformas så att personer kan stå under dem, kan det bedömas som en byggnad (skärmtak) och därför vara bygglovspliktigt.

Laddinfrastruktur

Under 2019 kom nya krav för laddinfrastruktur för laddfordon från Boverket. Kraven på laddinfrastruktur i samband med uppförande av byggnader ska tillämpas om man söker bygglov eller gör en anmälan efter den 10 mars 2021. *Reglerna innebär i korthet:*

- Nya bostadshus med fler än 10 parkeringsplatser i byggnaden eller på tomten ska ha ledningsinfrastruktur (förberedelse med tomtrör eller liknande) till alla parkeringsplatser.
- Byggnader som inte är bostadshus och som har fler än 10 parkeringsplatser i byggnaden eller på tomten ska ha ledningsinfrastruktur till 20 % av parkeringsplatserna och minst en laddningspunkt för elfordon.

Vindkraft

I översiktsplanen kan vindkraft på land behandlas. Vad gäller havsbaserad vindkraft långt ut i havsbandet så hanteras det genom den statliga havsplanen och sedvanligt remissförfarande, till kommunen, genom vindkraftsbolags tillståndsansökningar. Kommunen har i sådana processer veto att använda.

Kraftledningar

Transmissionsnätet är av central betydelse för både lokal och nationell elförsörjning. Genom det regionala samarbetet Uppsalaeffekten arbetar olika aktörer i länet tillsammans för att minska negativ påverkan från länets kapacitetsbrist. I översiktsplanen kan frågan om hänsynstagande till utbyggnad ske och behov av energi för den egna kommunen lyftas.

Det finns omfattande planer på förstärkningar av transmissionsnätet i hela landet och även i Uppsala län. Detta involverar även Älvkarleby kommun i bland annat Marma. Konkurrens finns med andra intresseanspråk. För information om Svenska kraftnäts framtida planer för stamnätet för el finns en Systemutvecklingsplan för åren 2022-2031.

I rapporten Magnetfält och hälsorisker ger Strålsäkerhetsmyndigheten tillsammans med flera andra myndigheter övergripande rekommendationer för samhällsplanering och byggande. Det handlar bland annat om gränsvärdet 0,4 mikrotlesla som högsta magnetfältsnivå vid bostäder, skolor eller där människor vistas varaktigt. I översiktsplanen bör det framgå vilken hänsyn som behöver tas till kraftledningar vid efterföljande planering och lovgivning.

KLIMAT

Klimarbete i översiktsplanen kan handla om ekosystemtjänster.

Ekosystemtjänster är produkter och tjänster som ekosystemen ger människan, och som bidrar till vår välfärd och livskvalitet.

Ett annat klimatanpassningsperspektiv är att anpassa lokaliseringen av ny bebyggelse till ökad nederbörd och översvämningar, högre temperaturer och ökad risk för ras och skred.

Begränsad klimatpåverkan

Boverket har tagit fram en vägledning om klimatpåverkan och översiktsplanering som syftar till att ge kommunerna stöd i översiktsplaneringen så att den medverkar till en minskad klimatpåverkan. Energiaspekter och påverkan på utsläpp av växthusgaser som kan behandlas inom ramen för PBL-systemet är bland annat trafikens energianvändning (kollektivtrafik, GC-nät, servicestruktur) och bebyggelsens energianvändning.

Hur marken används påverkar också dess egenskaper att binda kol, det vill säga fungera som kolsänka. Skog, jordbruksmark och våtmarker är viktiga kolsänkor.

Klimatanpassning

Klimatanpassning innebär åtgärder för att anpassa samhället till de klimatförändringar vi redan märker av idag och de som vi inte kan förhindra i framtiden.

Översiktsplanen ska visa på behovet av klimatanpassning. Och genom den kan kommunen redovisa hur skyldigheten att ta hänsyn till klimataspekter kommer att tillgodoses vid beslut om användningen av mark- och vattenområden. Klimatets förändringar berör samhällets alla sektorer och det är få verksamheter som kommer att förbli helt opåverkade. En medveten långsiktig planering innebär en rad åtgärder för att anpassa samhället till de klimatförändringar som märks redan idag och de som väntar framöver. I huvudsak är det fyra olika aspekter som behöver hanteras i översiktsplanen:

högre temperaturer, ökad nederbörd, stigande havsnivåer och risker för ras, skred och erosion.

Klimatförändringar kan till viss del ha en direkt effekt på människors hälsa och säkerhet. Exempelvis kan ökad frekvens av långvariga värmeböljor få en direkt konsekvens för särskilt sårbara människor i samhället, såsom äldre och små barn. Ett förändrat klimat har i hög grad också betydelse genom att det påverkar andra hälso- och säkerhetsaspekter. Exempelvis kan hälsoproblem med luftföroreningar förvärras, risker för skyfallsöversvämningar öka, och förutsättningarna för ras, skred och erosion förändras. Ett ändrat klimat påverkar också våra tekniska försörjningssystem för exempelvis dricksvatten, avloppsvatten och dagvatten. Detta kan i förlängningen leda till sanitära olägenheter, smittspridning och problem med dricksvattenförsörjning. *Förslag på åtgärder från ett administrativt perspektiv kopplat till klimatanpassning av dricksvattenförsörjningen finns på Livsmedelsverkets webbplats.*

Här följer några planeringsunderlag som är aktuella i skrivande stund:

- ✓ Översvämningsskarteringar – (MSB)
- ✓ Länsstyrelsens lågpunktskartering för länets tätorter
- ✓ Karttjänst – Ras, skred och erosion (SGI)
Framtidsklimat, klimatscenarier, länsanalyser och klimatindikatorer (SMHI)
- ✓ Framtidsklimat i Uppsala län (SMHI)
- ✓ Planeringskatalogen – Kulturarv och klimatförändringar

Förutom underlagen ovan och metodstödet för att hantera klimatrelaterade risker i översiktsplaneringen har olika vägledningar om klimatanpassning uppdaterats och tagits fram de senaste åren. Dessa går att hitta på följande webbplatser:

- ✓ SMHI – Exempel och stöd för fysisk planering

- ✓ Länsstyrelsen Uppsala län – Klimatanpassning
- ✓ Naturvårdsverket - Klimatanpassning

SGI och MSB har identifierat områden i Sverige där det finns risk för klimatrelaterade ras, skred, erosion och översvämningar. Uppdraget innebär också att beskriva sannolikhet och samhällsekonomiska konsekvenser. En karttjänst med beskrivningar av de nationella riskområdena och kommunanalyser finns också tillgänglig

STRATEGI FÖR MILJÖKVALITETSNORMER (MKN) FÖR VATTEN

Länsstyrelsen beskriver miljö kvalitetsnormer för vatten:

”Vattenmyndigheten inom Norra Östersjöns vattendistrikt har antagit förvaltningsplan 2022-2027, miljö kvalitetsnormer (MKN) samt åtgärdsprogram 2022-2027 för distriktets vattenförekomster.”

Det finns kommunala skyldigheter att genomföra åtgärderna i syfte att förbättra vattenkvaliteter genom att följa miljö kvalitetsnormer vid bland annat planläggning. I ÖP kan man arbeta med vattenmyndigheternas framtagna miniminivå. Detta innebär att i planeringen beskriva hur arbetet med åtgärderna ska bedrivas förvaltningsövergripande och mellankommunalt, inom vattenområdets avrinningsområden, och med miljö kvalitetsnormerna i fokus.

I ÖP kan kommunen också visualisera de nya underlag som finns för MKN i syfte att åskådliggöra dessa inför senare arbeten med översiktsplanen som grund. Boverket har publicerat en vägledning för arbetet och Vattenmyndigheterna har tagit fram ett värdefullt digitalt verktyg.

FÖRSVARETS RIKSINTRESSE I MARMA

En fördjupning i översiktsplanen kan behandla det militära riksintresset i Marma. Det behövs för att sätta riktlinjer för bebyggelse och/eller andra verksamheter inom påverkansområdet kring skjutfältet. Påverkansområdet sträcker sig ända upp till Älvkarleby och omfattas av buller och annan risk. Ett snarlikt arbete till en fördjupning av översiktsplan har tagits fram kring skjutfält och övningsområden i Bodens kommun, som kommunen har sett till: ...” Överenskommelse om bebyggelseplanering vid riksintresseområdena Boden Södra och Kusträsk skjutfält”. Antagen av Boden kommuns kommunfullmäktige 2012-11-05 § 114.

En strävan efter god planerad samordning gällande fysisk planering mellan kommunen och Försvarsmakten är nödvändig för att Älvkarleby kommun ska kunna utvecklas, och för att berörda kommuninvånare ska få klarhet hur de kan utveckla sina fastigheter.

Samtidigt kan åtgärder i den fysiska miljön som kan medföra påtaglig skada på riksintresset minimeras.

Exempel på åtgärder som kan medföra påtaglig skada på riksintresset:

- Tillkommande av ny störningskänslig bebyggelse (exempelvis bostadsbebyggelse) samt vissa förändringar av befintlig störningskänslig

bebyggelse inom det område som utgör *påverkansområde för buller eller annan risk*.

- Planer och bestämmelser som uppmuntrar till friluftsliv och rekreation inom det område som utgör *påverkansområde för buller eller annan risk*.
- Förändringar i infrastruktur i närområdet som på något sätt påverkar möjligheterna att transportera fordon, materiel eller personal till fältet och dess närområden.

SJÄLVFÖRSÖRJNING

Varannan tugga i Sverige är importerad

Älvkarleby kommun har en mycket liten andel jordbruksmark och denna kan behandlas i översiktsplanen. Inom planens målår kan det komma krav på att kommuner ska ha beredskap för ökad självhushållning utifrån kris i samhället, minskade möjligheter till import av livsmedel samt brist på foder. Ett sådant förhållningssätt kan starkt gynna kommande generationer.

Lokal handel

Som ett led i att öka möjligheterna till lokal handel kan översiktsplanen behandla frågan om hur det ska detaljplaneras för handelslokaler vid detaljplanering av flerbostadshus, speciellt i centrala Skutskär, men även i andra orter.

Bilaga (denna del ingår inte i beslutet om planeringsstrategi och är en sammanfattning av det beslutade direktivet).

Bilaga: Revidering av översiktsplan 2050 – projektdirektivet

Uppdrag och inriktningar för revidering av översiktsplanen har beslutats av samhällsbyggnadsnämnden i mars 2024. Direktivet vägleder översiktsplanarbetet.

Här nedan sammanfattas direktivets huvudsakliga inriktning.

Projektstyrning

Samhällsbyggnadsnämnden är uppdragsgivare för revideringen av ÖP 2050. Samhällbyggnadschefen blir projektägare. Styrningen sker av SBNAu tillsammans med KSAu.

En förvaltningsövergripande projektgrupp skapas i samhällsbyggnadsförvaltningens regi och bygg- och miljökontoret leder projektgruppen.

Tidplan

Den reviderade översiktsplanen ska antas senast i juni 2026. Den kan vinna laga kraft i juli samma år.

Första och det andra (granskningen) av två officiella samråd av planen hålls under år 2025.

Syfte

Syftet med revideringen av planen är att:

- Uppdatera översiktsplanen så att den svarar mot de ändringar i förutsättningar, krav, utmaningar och möjligheter som har skett sedan år 2020.
- Förstärka berättelsen om målriktningen för den fysiska samhällsutvecklingen: ”Vart vi ska och varför”.
- Stärka vägledningen för avvägningar och prioriteringar i efterföljande planering. Bland annat genom att se till det granskningsyttrande som länsstyrelsen lämnat för Översiktsplan 2050.

Projektmål

De två övergripande projektmålen innebär att revideringen ska svara för att:

Förstärka den gemensamma målbilden

Översiktsplanen behöver möta utmaningarna i samhällsutvecklingen. Att verka för förståelsen och uppslutning bakom översiktsplanen hos invånare och verksamma i kommunen är centralt. Förutsägbarheten i den fysiska utvecklingen kan då bli ännu tydligare.

Vässa översiktsplanen som verktyg för avvägning och prioritering

Genom förnyade mål och riktlinjer ger översiktsplanen tydligare vägledning för efterföljande planering och lagprovning. Det underlättar för såväl byggaktörer, berörda invånare som kommunen själv. Separata styrdokument som ligger nära översiktsplanen integreras så långt som det är rimligt för att bidra till ökad tydlighet.

Fokusområden

Fokusområden delas in i två grupper såsom dels tematiska och dels geografiska, som ger avtryck i bland annat genom kartredovisningar.

Tematiska

- **Förnya omvärldsanalysen**
I en allt snabbare samhällsutveckling är det viktigt att se till hur omvärlden utvecklas och anpassa översiktsplanen efter det.
- **Uppdatera ÖP 2050:s prioriteringar**
Översiktsplanen innehåller mål för vissa efterföljande arbetsdokument som kommunen behövt/behöver ta fram. Målen behöver uppdateras och stämmas av. Vissa är klara att integreras i revideringen.
- **Förstärk berättelsen om vart Älvkarleby kommun strävar**
Motivet för vald inriktning i ÖP kan förtydligas och en ny vision om vart samhället är på väg bör tas fram, för att främja en god livsmiljö. Visionen bör vara enkelt presenterad och det ska vara tydligt vilken inriktning som eftersträvas för kommunens invånare, verksamma och besökare. Det är också viktigt att belysa långsiktiga hållbarhetsmål och hur dessa ska uppnås.

- **Markpolitik**
Kommunen bör bedriva en aktiv markpolitik. Det finns en hel del översiktsplanerad mark i attraktiva områden som skulle kunna gå att omvandla till bostadsområden eller för annan exploatering.
- **Hållbarhetsmål och miljömål integreras, förtydligas samt målformuleras**
Kommunen har påbörjat arbetet med lokala miljömål. Men en översyn av regionala och internationella mål ska också till. Hållbarhetsmål som kommunen avtalat om finns också.

Att planera för jämlika och trygga miljöer är viktiga hållbarhetsmål. Universell planering som utgår från en fysisk planering där man gör rätt från början, så att anpassningar till sådana miljöer inte behöver göras i efterhand, är en bra utgångspunkt.

- **Master**
Att behandla master för telefoni har ibland visat sig svårt i bygglovsprocesser, och riktlinjer behöver tas fram.

Geografiska

- **Utbyggnadsområden komplettering**
Behov av attraktiva utbyggnadsområden kan pekas ut genom revideringen.
- **LIS-områden komplettering**
Ett tryck finns på bebyggelsekomplettering inom den strandskyddade zonen. Då det är svårt att få dispens för eller upphäva strandskyddad mark behövs möjligheten till att se ut så kallade LIS-områden.
- **Industrimark**
Kommunen får propåer om önskvärd industrimark både nu och då. Det finns bara få planlagda ytor för detta och konflikter med naturvärden finns. Markområden behöver ses ut.
- **Skutskärs hamn**
Det har pågått/pågår arbeten kring att göra Skutskärs hamn till en allmän hamn. I en så lång tidshorisont som till år 2050 bör frågan behandlas. Inloppet till hamnen är numera muddrad för större fartyg.
- **Vägreservat Skutskärs hamn - E4**
Om Skutskärs hamn blir allmän behövs ett markreservat till E4, då farligt gods i större utsträckning kan komma att angöra hamnen. Det har talats om sådan trängsel i Gävle hamn att det finns möjlighet att olja och flygbränsle kan gå till Skutskärs hamn.

- **Skolor**

Att planlägga mark för skolor behövs, för att öka träffsäkerheten i efterföljande detaljplanering och för att ha en långsiktigt god placering av dessa. När behovet uppstår kan det annars komma att bli icke önskvärda ad-hoc lösningar, med sämre val av lägen.

- **Energiförsörjning**

Kommunen får mycket propåer om vindkraft på land. Ställningstagande bör till om detta är möjligt och om det går att förena med de många konkurrerande intressen som finns inom kommunen.

Att utse områden för solcellsparken kan också behandlas i översiktsplanen jämte ladd infrastruktur.

- **Klimat**

I ÖP 2050 fanns mål om att klimatanpassningsplan skulle tas fram efter det att planen vann laga kraft. Detta har inte blivit gjort och revideringen bör behandla klimatfrågor i större omfattning än i gällande plan. Sammantaget kan detta underbygga en strategi som skulle kunna få avtryck i en plankarta.

Klimarbete i översiktsplanen kan också handla om ekosystemtjänster. Ekosystemtjänster är produkter och tjänster som ekosystemen ger människan, och som bidrar till vår välfärd och livskvalitet.

- **Strategi för miljö kvalitetsnormer för vatten**

För att säkra upp vattenkvaliteter. Strategin skulle kunna få avtryck i en plankarta. Arbetet bör bedrivas mellankommunalt i ett avrinningsperspektiv.

- **Försvarets riksintresse i Marma**

Försvarets riksintresse med utgångspunkt i Marma begränsar utbyggnadsmöjligheter över stora delar av kommunen.

Översiktsplaneverktyget kan skapa viktning av intresset så att det inte påverkar kommunalt bebyggande i så hög grad.

- **Självförsörjning**

Att kunna bli en självförsörjande kommun är allt viktigare i en orolig värld. Då blir till exempel jordbruksmark, tillgång till rent vatten och att utse möjlighet till handelslokaler i detaljplaner viktiga frågor.

Källor och underlag

- [1. Älvkarleby översiktsplan, Antagandehandling.pdf \(alvkarleby.se\)](#)
- Underlag till planeringsstrategi/ Länsstyrelsen i Uppsala län/
- Sammanfattning av projektdirektiv för revidering av ÖP. (Sist i dokumentet).
- [Planeringsstrategi för Uppsala kommuns översiktsplanering - Uppsala kommun](#)
- [Planeringsstrategi | boden.se](#)